

SPREUKEN

Mannen en conflicten

De houding van een deugdzame echtgenoot
en het bewaren van vrede in huis

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/spreuken/mannen-en-conflicten

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Jaloezie en het huwelijksverbond	5 min	4
2	Gezonde jaloezie als bescherming	2 min	6
3	Vertrouwen op een betrouwbare vrouw	3 min	7
4	Aanwezigheid en trouw van de echtgenoot	1 min	9
5	Tevreden zijn met je eigen vrouw	3 min	10
6	Wederzijdse seksuele verantwoordelijkheid	2 min	11
7	Zelfzucht en wederzijdse overgave	2 min	12
8	Je vrouw prijzen en bevestigen	3 min	13
9	Offers en waardering in het huwelijk	4 min	15
10	Zachte woorden in het huwelijk	2 min	17
11	Rekening houden met haar kwetsbaarheid	3 min	18
12	Twist maakt het huis onleefbaar	3 min	20
13	Ruzie stoppen voordat ze escaleert	3 min	21
14	Beslissen bij verschil van inzicht	3 min	23

15	Luisteren in plaats van doordiscussiëren	3 min	24
16	De eer van het beëindigen van ruzie	2 min	26
17	Twistzieke mensen en haat	4 min	27
18	Trots als brandstof voor ruzie	4 min	29
19	Leven met iemand die vrede haat	2 min	32
20	Drift en zelfbeheersing	2 min	33
21	Hoe buitenstaanders ruzie aanwakkeren	3 min	34
22	Roddels weigeren en niet meedoen	3 min	36
23	De praatjesdrager het zwijgen opleggen	2 min	37
	Om verder te lezen		38

1

Jaloezie en het huwelijksverbond

Het thema van echtgenotes en echtgenoten is in de vorige lezing uitvoerig besproken. We waren in Spreuken en keken naar het thema van echtgenotes en echtgenoten, en we zijn eigenlijk alleen door het materiaal in Spreuken over echtgenotes heen gekomen. Daarom gaan we nu naar het materiaal over echtgenoten. Ik denk niet dat Salomo evenveel te zeggen heeft over de deugden van een deugdzame echtgenoot als over die van een echtgenote. Natuurlijk waarschuwt hij voor het verkeerde soort vrouw en prijst hij het juiste soort vrouw. Als het gaat om wat hij over mannen zegt, heeft hij niet zoveel te zeggen, maar er is nog steeds genoeg om over na te denken.

Het eerste punt hebben we hiervoor al meer dan eens besproken. Dat staat in hoofdstuk 6, vers 34, waar hij spreekt over het kwaad en de gevaren van overspel met de vrouw van je naaste. Er wordt gesproken over de woede van haar man wanneer hij ontdekt dat zijn vrouw hem bedrogen heeft. In Spreuken 6:34 staat:

want jaloersheid is de woede van een man en hij zal geen medelijden hebben op de dag van de wraak.

SPREUKEN 6:34

Dit is niet noodzakelijkerwijs een uitspraak over de deugdzaamheid van de man, en evenmin over zijn ondeugd. Er wordt simpelweg iets vastgesteld. Mannen zijn jaloers als het om hun vrouw gaat. Dat zouden ze tenminste moeten zijn. Ze hoeven niet per se woedend te zijn. Het is uiteraard wenselijk dat je je eigen geest beheerst, maar jaloezie als het om je vrouw gaat, is eenvoudigweg natuurlijk. Er wordt niet gezegd dat het goed of slecht is. Het is gewoon natuurlijk.

Wanneer mensen door het huwelijk met elkaar verbonden zijn, hebben ze het gevoel dat ze in zekere zin elkaars bezit zijn. Dat is tegenwoordig een impopulaire gedachte, een zeer impopulaire gedachte, maar het is nog steeds de waarheid. Wat doet een

verbondsrelatie anders dan mensen in zekere zin tot elkaars wederzijdse bezit maken? Dat maakte God heel duidelijk toen Hij een verbond met Israël sloot:

Jullie zullen Mijn volk zijn en Ik zal jullie God zijn. Jullie behoren Mij toe en Ik behoer jullie toe. Wij vormen een eenheid. Wij horen bij elkaar.

JEREMIA 30:22

Het verbond van God met Israël stond model voor het huwelijksverbond.

God zei dat Hij jaloers was als het om Israël ging. Dat betekent niet dat God rondliep met een kort lontje, klaar om te ontploffen zodra iemand naar haar keek. Maar als zij zich koket tegenover andere goden begon te gedragen, vond Hij dat niet goed. Hij deed daar niet luchtig over. Tegenwoordig vinden we dat je luchtig met je huwelijkspartner moet omgaan: niet te veel controle uitoefenen en niet te sterk het gevoel hebben dat die persoon jouw bezit is. Je wilt die persoon tenslotte zijn vrijheid niet afnemen. Dat is iets stoms om te zeggen als het over het huwelijk gaat. Natuurlijk neem je die vrijheid af.

Wat is het verschil tussen getrouwd en ongetrouwd zijn? Een getrouwd persoon is in sommige opzichten niet meer op dezelfde manier vrij. Maar hij heeft zijn vrijheid ingeruild voor iets anders wat voor hem waardevol is en waaraan hij kennelijk meer waarde hecht dan aan vrijheid. Sommige dingen zijn waardevoller dan vrijheid. De waarheid is dat je bij het trouwen inderdaad je vrijheid opgeeft, zowel de man als de vrouw. Je haalt jezelf uit de roulatie. Er is een verbond en er worden beloften gedaan, waardoor het besef ontstaat: 'Jij bent van mij en ik ben van jou.'

De vroegst bekende vorm van een huwelijksceremonie die bij de oude Babyloniërs is ontdekt, uit de tijd van Abraham, hield zelfs in dat een man tegen een vrouw zei: 'Jij bent mijn vrouw.' En zij zei: 'Jij bent mijn man.' Dat was de ceremonie. Het kwam er in wezen op neer dat ze aanspraak op elkaar maakten: 'Jij bent van mij.' 'Ja, en jij bent ook van mij.' Dat is het huwelijk. Natuurlijk lagen er bepaalde dingen besloten in het feit dat ze bij elkaar hoorden, maar dat was de aard van de overeenkomst.

Het is grappig, want mensen doen elkaar vaak allerlei van zulke beloften wanneer ze verkering hebben en verliefd zijn. Wanneer ze verliefd zijn, zeggen ze: 'Zij is van mij,' of: 'Ik ben van haar,' en: 'Mijn hart behoort haar toe,' enzovoort. Wanneer ze eenmaal getrouwd zijn, beginnen ze het soms kwalijk te nemen dat de ander echt wil dat ze dat serieus nemen.

Maar een goede man zal enige jaloezie voelen als het om zijn vrouw gaat, net zoals een goede vrouw enige jaloezie zal voelen als het om haar man gaat. Sommige mensen denken: 'Mijn vrouw is gewoon volmaakt. Het kan haar niet schelen waar ik ben, met wie ik ben of hoelang ik weg ben geweest.' Is dat wat een goede vrouw is: iemand die niet echt om je geeft? Waarom geeft ze niet om je? Ze wil niet dat jij op die manier om haar geeft.

2

Gezonde jaloezie als bescherming

Het huwelijk is een band die een zekere heiligheid hoort te hebben, iets waarover je waakt en wat je beschermt. Dat is de jaloezie van een man. Toen we het over jaloezie hadden, zei ik dat de Bijbel niet vaak op een negatieve manier over jaloezie spreekt. Ik heb daarna in een concordantie gekeken, en ik kon geen enkele plaats vinden waar negatief over jaloezie wordt gesproken. Over jaloezie wordt altijd positief gesproken. God is jaloers. Paulus zei dat hij met goddelijke ijver waakte over de gemeente in Korinthe:

Want ik beijver mij voor u met een ijver van God. Ik heb u immers ten huwelijk gegeven aan één Man om u als een reine maagd aan Christus voor te stellen. Maar ik vrees dat, zoals de slang met zijn sluwheid Eva verleid heeft, zo misschien ook uw gedachten bedorven worden, weg van de eenvoud die in Christus is.

2 KORINTHE 11:2-3

Hij was bang dat ze andere goden achterna zouden gaan, enzovoort. Hier klinkt het natuurlijk misschien negatief, maar jaloezie is de woede van een man. Woede is overduidelijk boosheid, en we beschouwen iemand die woedend is niet als deugdzaam. Maar het punt is dit: als een man hoort dat zijn vrouw vreemdgaat, of ziet dat dit gebeurt, en gewoon kalm blijft, dan geeft hij niet zoveel om zijn huwelijk als hij zou moeten. Dat betekent niet dat hij gewelddadig moet worden of iets dergelijks. Het betekent alleen dat hij niet zo koel moet blijven dat het hem niets kan schelen. Er moet een zekere mate van jaloezie zijn, anders is er een te grote mate van onverschilligheid. Onverschilligheid in een huwelijk is niet gezond. Want als iemand onverschillig staat tegenover zijn huwelijkspartner, dan heeft hij ook niet werkelijk de toewijding die nodig is om zijn leven voor die huwelijkspartner af te leggen.

3

Vertrouwen op een betrouwbare vrouw

Jaloezie is dus een eigenschap van een echtgenoot. Ze kan ook een eigenschap van een echtgenote zijn, maar hier wordt ze in verband met een man genoemd. In deze situatie hier in hoofdstuk 6 wordt de jaloezie van een man opgewekt wanneer hij ontdekt dat zijn vrouw vreemdgaat. Maar in hoofdstuk 31 zien we dat hij niet onrealistisch jaloers, paranoïde of overdreven achterdochtig moet zijn als hij een goede vrouw heeft. In hoofdstuk 31, vers 11, staat tenminste:

Op haar vertrouwt het hart van haar echtgenoot, en bezit zal hem niet ontbreken.

SPREUKEN 31:11

In de gebruikte Engelse vertaling is ‘veilig’ hier een belangrijk woord: het hart van haar man ‘vertrouwt veilig op haar’. Een man kan zijn vrouw vertrouwen, maar dat vertrouwen is niet veilig als zij niet eerlijk is. Je kunt je vrienden, je werkgevers of andere mensen vertrouwen, maar als zij niet eerlijk zijn, is dat niet veilig. Het was niet veilig hen te vertrouwen. De Bijbel zegt eigenlijk niet dat het een deugd is om mensen

te vertrouwen. Dit is opnieuw een punt waarop onze cultuur anders denkt dan wij. Men denkt dat jaloezie in een huwelijk slecht is. Men denkt dat het goed is om mensen te vertrouwen. De Bijbel zegt:

Zo zegt de HEERE: Vervloekt is de man die vertrouwt op een mens, en die een schepsel tot zijn arm stelt, terwijl zijn hart van de HEERE afwijkt.

JEREMIA 17:5

De Bijbel geeft niet aan dat er enige deugd schuilt in het vertrouwen van mensen.

Maar vertrouwen is iets wat je van nature en terecht zou voelen tegenover iemand die betrouwbaar is. Een man die een goede vrouw heeft, moet niet overdreven achterdochtig tegenover haar zijn. Een man moet weten dat zijn vrouw een goede vrouw is, als ze dat is, en hij moet haar veilig kunnen vertrouwen. Hij moet niet overheersend zijn, zich niet al te achterdochtig opstellen tegenover haar vriendschappen enzovoort en haar niet zonder grond wantrouwen. Hij mag op een gezonde manier jaloers zijn, maar er bestaat ook een ongezonde vorm van jaloezie. Bij ongezonde jaloezie heeft een man een vrouw die hem feitelijk geen enkele reden heeft gegeven om achterdochtig te zijn, maar hij beschuldigt haar voortdurend of verdenkt haar voortdurend van verkeerde dingen. Dat komt meestal meer door iets in hem dan door iets in haar. Hij is natuurlijk onzeker.

Hij kan onzeker zijn om redenen die begrijpelijk zijn. Misschien heeft hij nog nooit eerder een trouwe vrouw gevonden en heeft hij aangenomen dat ze allemaal ontrouw zijn. Daarom vindt hij het moeilijk om een vrouw te vertrouwen wanneer hij er een vindt die wel trouw is. Maar soms is hij gewoon egocentrisch en wil hij de aandacht van zijn vrouw helemaal voor zichzelf hebben. Hij wil niet dat iemand anders een mededinger naar haar genegenheid lijkt te zijn. Hij is dus echt onzeker en achterdochtig. Maar de deugdzame man vertrouwt zijn vrouw als hij een deugdzame vrouw heeft. Hij is niet overdreven achterdochtig.

4

Aanwezigheid en trouw van de echtgenoot

In hoofdstuk 7 staat volgens mij een zinspeling op iets wat leerzaam is voor mannen. Dit staat ook in de context van een overspelige vrouw, een vrouw die haar man ontrouw is. In vers 19, Spreuken 7:19, zegt zij tegen de man die ze probeert te verleiden:

Want mijn man is niet thuis, hij is voor een verre reis vertrokken.

SPREUKEN 7:19

Ik wil hier niet te veel in lezen, maar deze man is te veel van huis. Hij is zoveel van huis dat zijn vrouw een andere man zoekt om hem te vervangen terwijl hij weg is. Dit is dus iets waarvoor een man waarschijnlijk moet oppassen. Hoe langer je getrouwd bent, hoe beter je natuurlijk over dat soort dingen afspraken kunt maken. Mensen die nog maar vrij kort getrouwd zijn, en mannen die voor hun werk veel reizen, zijn voortdurend weg en hun vrouw ziet hen nooit. Ik zeg niet dat de vrouw in zo'n geval enig excuus heeft om vreemd te gaan, maar de man brengt haar wel enigszins in verleiding. Ze is met hem getrouwd omdat ze een partner wilde. Als hij voortdurend weg is, heeft ze niet veel aan hem als partner. Hij voorziet niet in de behoeften van zijn vrouw. Deze man is lange tijd weg en heeft veel geld meegenomen. Hij blijft weg van huis, weg van zijn vrouw. Zij is in dit geval overigens zelf ook niet echt een betrouwbare vrouw.

5

Tevreden zijn met je eigen vrouw

Hij is ook een man die zijn vrouw trouw is en met haar tevreden is. In hoofdstuk 5, vers 15 tot en met 21, gebruikt hij het beeld van het lessen van dorst door te drinken. In de context heeft hij het eigenlijk over het bevredigen van je seksuele verlangens met je vrouw. Hij zegt:

Drink water uit je eigen bak, stromend water uit je eigen put.
Zouden je bronnen zich naar buiten moeten verspreiden, je
waterbeken over de pleinen?

SPREUKEN 5:15-16

Wat hij zegt, is natuurlijk dat je je seksuele activiteiten moet beperken tot je eigen huis, met je eigen vrouw. Je moet er niet op uitgaan en als het ware je bronnen in het openbaar onder andere mensen verspreiden. Hij zegt:

Laat ze van jou alleen zijn en van geen vreemde met jou. Moge je levensbron gezegend zijn en verblijd je over de vrouw van je jeugd: een zeer lieflijke hinde, een bevallig steengeitje. Laten haar borsten jou te allen tijde dronken maken, dool voortdurend rond in haar liefde. Waarom zou je, mijn zoon, ronddolen bij een vreemde vrouw, de boezem van die onbekende omarmen? Want de wegen van een man zijn vóór de ogen van de HEERE, Hij weegt al zijn sporen.

SPREUKEN 5:17-21

Dus de man die een deugdzame echtgenoot is, zal tevreden zijn met zijn vrouw. Natuurlijk vereist dit ook dat zijn vrouw meewerkt, want een man kan heel goed bereid zijn om met zijn vrouw tevreden te zijn, terwijl zij er niet in geïnteresseerd is hem te bevredigen. Maar het punt hier is dat een man, tenzij hij een bijzonder heilige man is, waarschijnlijk sterke driften zal hebben om zijn seksuele verlangens te

bevredigen. God heeft hem zijn vrouw gegeven om die verlangens binnen het huwelijk te bevredigen. Hij moet ze binnen zijn huwelijk bevredigen en tevreden zijn met zijn vrouw.

Dit is de keuze die hij moet maken, want soms heeft een vrouw gewoon het punt bereikt waarop ze te moe is. Of ze is niet meer aantrekkelijk omdat ze te oud is geworden, of wat dan ook. Hij kan het gevoel hebben dat ze niet meer is wat ze vroeger was. Maar hij moet besluiten dat zij degene is die hij heeft en dat zij degene is met wie hij tevreden zal moeten zijn. Hij zal van haar moeten houden. Dat is een keuze, en wanneer je van iemand houdt, kun je zulke keuzes maken.

Wanneer je van jezelf houdt, is dat moeilijker. Wanneer je van jezelf houdt, zoek je iemand die emotioneel en seksueel iets voor jou zal doen, enzovoort. Maar wanneer je van je vrouw houdt, kun je ervoor kiezen tevreden met haar te zijn, ervan uitgaande dat zij zal meewerken en ook tevreden met jou zal zijn.

6

Wederzijdse seksuele verantwoordelijkheid

Paulus gaf instructies in deze trant in 1 Korinthe 7. In vers 3 tot en met 5 zegt hij:

Laat de man aan zijn vrouw de verschuldigde bereidwilligheid betonen en evenzo ook de vrouw aan haar man. De vrouw heeft niet de beschikking over haar eigen lichaam, maar de man. En evenzo heeft ook de man niet de beschikking over zijn eigen lichaam, maar de vrouw. Onttrek u niet aan elkaar, behalve dan met onderling goedvinden voor een bepaalde tijd, om u te wijden aan vasten en bidden. Kom daarna weer bij elkaar, opdat de satan u niet zal verzoeken omdat u zich niet kunt onthouden.

1 KORINTHE 7:3-5

Dit wijst erop dat God echtgenoten aan elkaar geeft om hen te behoeden voor de verleidingen buiten het huis, zodat satan hen niet verleidt. De Bijbel zegt niet dat je het recht hebt toe te geven als satan je verleidt. Als satan je verleidt, moet je de verleiding uiteraard weerstaan. Er is geen excuus om ten val te komen. Maar wij kunnen andere mensen ten val brengen. Een man of vrouw kan zijn of haar huwelijkspartner ten val brengen door op dit gebied eenvoudigweg niet aan diens emotionele en seksuele behoeften te voldoen. Daarom zegt Paulus:

De spreker vat dit als volgt samen: onthoud elkaar niets, zodat de duivel jullie niet bovenmatig in verleiding brengt.

Hoewel er geen excuus is om voor verleiding te bezwijken, blijkt uit de levens van mensen doorgaans dat ze voor verleiding bezwijken als die hevig genoeg wordt. Daarom moeten mannen en vrouwen er allebei op bedacht zijn te voorkomen dat hun huwelijkspartner meer verleiding ondervindt dan nodig is. Paulus leert dat je tegen een broeder of zuster zondigt wanneer je diegene ten val brengt — dat wil zeggen: tot zonde brengt. Dus wanneer een huwelijkspartner op dit gebied niet ontvankelijk is of niet meewerkt, belast die zijn of haar partner met extra verleiding. Paulus is zich daarvan bewust en zegt dat de vrouw niet werkelijk gezag heeft over haar eigen lichaam, en de man niet over zijn eigen lichaam.

7

Zelfzucht en wederzijdse overgave

Dat heeft met eigendom te maken. Wanneer je alleenstaand bent, heb je in zekere zin gezag over je lichaam, hoewel je niet van jezelf bent. Je behoort Christus toe. Je bent voor een prijs gekocht. Maar jij bent de enige die onder God beslissingen neemt over wat je met je lichaam, je tijd, je mogelijkheden enzovoort zult doen. Als je alleenstaand bent, heb je gezag over die dingen.

Wanneer je getrouwd bent, draag je dat gezag tot op zekere hoogte over aan je huwelijkspartner, en je draagt het wederzijds over. Als de een geen zin heeft en de ander een behoefte heeft, dan is degene die geen zin heeft bereid zich te onderwerpen,

en degene die de behoefte heeft is ook bereid zich te onderwerpen. In zekere zin is er wederzijdse consideratie in plaats van zelfzucht.

Vrijwel elk huwelijk loopt stuk door egoïsme van minstens één van de partijen, en soms van allebei. De klachten die echtgenoten over elkaar hebben, zijn gewoonlijk klachten die egoïstische mensen over iemand anders uiten: 'Ik krijg niet de bevrediging die ik nodig heb. Zij voorziet niet in mijn behoeften. Hij voorziet niet in mijn behoeften.' Dat is niet goed. Ze horen in jouw behoeften te voorzien. Maar daarom verbreek je een huwelijk niet, want je huwelijksleven draait er niet om dat er in jouw behoeften wordt voorzien. Het draait erom dat jij in de behoeften van de ander voorziet. Als beide mensen proberen in de behoeften van de ander te voorzien, zullen de behoeften van niemand onvervuld blijven.

De deugdzame echtgenoot blijft dus als het ware thuis bij zijn vrouw. Met 'blijft thuis' bedoel ik dat hij seksueel thuisblijft. Het betekent niet dat hij nooit de deur uitgaat of nooit weg is. Maar seksueel is hij alleen beschikbaar voor zijn vrouw. Zij is natuurlijk ook beschikbaar voor hem. Ze laten hun bronnen dus niet voor iedereen op straat uitstromen. Dat is het eufemisme dat hij gebruikt voor eropuit gaan en met allerlei mensen naar bed gaan.

8

Je vrouw prijzen en bevestigen

De wijze en deugdzame echtgenoot prijst zijn vrouw ook en vleit haar zelfs. In hoofdstuk 31, vers 28 en 29:

Haar kinderen staan op en prijzen haar gelukkig, ook haar echtgenoot roemt haar: Veel dochters hebben krachtige daden verricht, maar jij overtreft ze allemaal.

SPREUKEN 31:28-29

en hij zegt:

Veel vrouwen hebben het goed gedaan, maar jij overtreft ze allemaal.

Hij prijst zijn vrouw en gebruikt misschien zelfs enige overdrijving: ‘Jij overtreft alle vrouwen ter wereld.’ Natuurlijk zal een vrouw niet tevreden zijn als ze van haar man iets hoort wat minder is dan dat. Ze weet dat het wel overdrijving moet zijn, want hij kent niet alle vrouwen ter wereld. Hij kan die beoordeling niet werkelijk geven. Maar hij zegt: ‘Wat mij betreft is dat zo. Wat mij betreft ben jij de beste die er is.’ Hij vertelt haar die dingen die haar bevestigen.

Je huwelijkspartner prijzen is een goede vaardigheid binnen het huwelijk. Soms is dat moeilijk. Soms is het moeilijk iets te bedenken waarvoor je je huwelijkspartner kunt prijzen, want er zijn huwelijkspartners die werkelijk bijna elke plicht die ze hebben verwaarlozen. Maar in de meeste gevallen kun je ze prijzen. Hoe slecht je omstandigheden ook zijn, je kunt God altijd ergens voor prijzen en er is altijd iets waarvoor je dankbaar kunt zijn. Er is altijd iets waarvoor je Hem kunt prijzen.

Als een vrouw eenvoudigweg trouw is en niet vreemdgaat, is dat iets goeds, want er zijn vrouwen die wel vreemdgaan. Iedere man moet beseffen dat zijn vrouw, als ze hem trouw is, ter wille van hem voor de rest van haar leven alle andere mannen heeft opgegeven. Misschien is ze niet de charmantste, de mooiste, de gelukkigste of de attentste vrouw, of wat dan ook. Maar als ze bij jou is en niet bij iemand anders, laat ze daarmee zien dat ze haar keuze om alle andere mogelijkheden op te geven serieus neemt. Beide partijen moeten dat van de ander beseffen.

Wat mij betreft heeft iedere huwelijkspartner veel waarvoor die de andere huwelijkspartner dankbaar kan zijn. Tenzij de ander natuurlijk ontrouw is en de verantwoordelijkheden binnen het huwelijk totaal niet serieus neemt. Dan is er niet veel om dankbaar voor te zijn, want zo iemand gedraagt zich eigenlijk niet als huwelijkspartner. Maar wanneer iemand jarenlang trouw blijft aan een huwelijkspartner, brengt diegene een offer. Ik zeg niet dat het een moeilijk offer is om te brengen. Misschien brengt diegene dat offer met plezier, maar diegene offert wel iets op. Zo iemand offert een groot deel van zijn of haar vrijheid op. Diegene offert andere mogelijkheden op die zich misschien aandienen.

9

Offers en waardering in het huwelijk

Als je eenmaal getrouwd bent, zul je waarschijnlijk ooit iemand ontmoeten die je aantrekkelijker had kunnen vinden. Dat kun je niet voorspellen. Je trouwt met iemand die je op dat moment aantrekkelijk vindt, maar je hebt geen garantie — en niemand kan je garanderen — dat je niet iemand anders zult ontmoeten die aantrekkelijker is dan je huwelijkspartner. Maar je garandeert wel dat het er niet toe doet. Het doet er niet toe of iemand anders aantrekkelijker is of niet. Je hebt al besloten dat diegene niet voor jou beschikbaar zal zijn en dat jij niet voor diegene beschikbaar zult zijn, omdat je jezelf aan één persoon bindt.

Dat is een offer dat je brengt. Op dat moment weet je niet eens hoeveel je offert, omdat je niet weet hoeveel aantrekkelijker iemand anders ooit voor je zou kunnen zijn. Die deur is daarvoor gesloten. Je doet die deur dicht en zegt: ‘Het doet er echt niet toe wie ik misschien ontmoet nadat ik met deze persoon ben getrouwd. Ik offer alle andere mogelijkheden op die zich misschien aandienen.’

Wanneer we ‘offer’ zeggen, klinkt dat misschien negatief. Het is niet negatief. Je kunt er plezier in hebben dat offer te brengen. Vind je het niet fijn om offers voor je kinderen te brengen? Wat zou er nu duidelijk fijner kunnen zijn dan offers te brengen voor iemand van wie je houdt? Ik spreek niet over offers alsof het geestdodend werk is. Het betekent alleen dat je bepaalde andere mogelijkheden uitsluit die je anders zou hebben gehad. Iedereen die dat heeft gedaan en zich daarin aan zijn of haar belofte heeft gehouden, verdient het om daarvoor geprezen te worden, ook als er niets anders is.

Als je vrouw goed kan koken of goed is in andere dingen, is het natuurlijk ook logisch haar daarvoor te prijzen. Mensen moeten hun huwelijkspartner oprecht prijzen, niet in strijd met de waarheid. Als een vrouw vraagt: ‘Lijk ik dik in deze broek?’ is het niet echt duidelijk wat een echtgenoot in zo’n geval geacht wordt te zeggen. Ik zou waarschijnlijk zeggen: ‘Het ligt niet aan de broek.’ Om eerlijk te zijn zou ik zeggen: ‘Nee, door die broek lijkt je niet dik.’ Dat is eerlijk. Je moet leren hoe je zo eerlijk mogelijk kunt vleien.

Ook vrouwen moeten leren hoe ze waardering voor hun man kunnen uiten, want mannen willen ook gerespecteerd worden. Voor zover ik het begrijp, missen mannen in een ongelukkig huwelijk vooral het respect van hun vrouw. Mannen zijn altijd dingen aan het doen voor hun gezin, en ze zouden het fijn vinden als hun gezin dat opmerkte. Vrouwen doen dat ook. Vrouwen brengen voortdurend kleine offers voor hun gezin, en het is fijn als dat wordt opgemerkt.

Als mensen niet opmerken wat je doet, dan weet je natuurlijk, als je christen bent, dat je hoe dan ook de lof van God zoekt en niet die van mensen. Je weet dat als mensen niet opmerken wat je hebt gedaan, je soms zelfs niet wilt dat ze het opmerken, want:

Maar als u een liefdegave geeft, laat dan uw linker hand niet weten wat uw rechter hand doet,

MATTHEÛS 6:3

Je wilt iets doen waarvan alleen God weet. Maar ergens hoop je toch dat je levenspartner weet dat je deugdzaam bezig bent, dat je dingen voor hem of haar doet, dat je offers voor hem of haar brengt en dat die gewaardeerd worden. Vrouwen brengen voortdurend zulke offers, en mannen zien die niet altijd, omdat mannen meestal buitenshuis aan het werk zijn, terwijl de vrouw thuis die dingen doet. De man heeft vaak geen idee hoeveel ze doet of hoe zwaar de last is die ze draagt. Een man moet zijn vrouw kunnen prijzen. Zij heeft het nodig dat hij haar prijst. Zoals hier staat: haar man prijst haar en zegt haar:

‘Ze overtreft alle andere vrouwen ter wereld.’ En wat hem betreft, is dat ook zo. Objectief gezien is dat waarschijnlijk niet zo. Niet iedere vrouw kan alle andere vrouwen overtreffen, maar in de gedachten van haar eigen man kan ze dat wel. Mannen moeten dat oprecht kunnen zeggen.

10

Zachte woorden in het huwelijk

Er is nog een ander aspect van de rol van een man tegenover zijn vrouw. Dat wordt genoemd in een vers in Spreuken dat niet over echtgenoten gaat, maar in het Nieuwe Testament wordt hetzelfde over echtgenoten gezegd. Spreuken 15:1 zegt:

Een zacht antwoord keert woede af, maar een krenkend woord wekt toorn op.

SPREUKEN 15:1

Dit is in Spreuken niet specifiek een uitspraak over het huwelijk, maar wel een uitspraak over relaties. Dit geldt vooral binnen het huwelijk, want harde woorden veroorzaken vaak wonden, en binnen een huwelijk genezen wonden niet erg snel. Als iemand op kantoor je beledigt, kun je naar huis gaan en het een tijdje vergeten. Misschien hoef je die persoon het hele weekend niet te zien. Maar als er thuis harde woorden worden gesproken, dan is dat thuis. Daar kun je niet van weg. Je zit voortdurend in die pijnlijke situatie, en die kan gaan etteren als iemand er niet mee omgaat zoals het hoort.

Kolossenzen 3:19 zegt:

Mannen, heb uw vrouw lief en wees niet verbitterd tegen haar.

KOLOSSENZEN 3:19

De New King James zegt, in navolging van de King James Version:

Wees niet verbitterd tegen hen.

Het Engelse woord dat hier met ‘verbitterd’ wordt weergegeven, wordt in deze context vaak opgevat als ‘hard’. In modern Engels gebruiken we het woord ‘bitter’ enigszins anders dan in ouder Engels. De bitter herbs die de Israëlieten bijvoorbeeld tijdens het Pascha aten, moesten hen herinneren aan de bitterness van hun slavernij, aan de hardheid van hun slavernij. Wanneer we tegenwoordig in het Engels het woord

‘bitter’ figuurlijk voor een emotie gebruiken, denken we meestal aan iemand die wrok koestert. ‘I have bitterness toward somebody’ betekent: ‘Ik koester wrok tegen iemand.’ Dat is niet het woord dat Paulus hier gebruikt. Hij zegt niet: ‘Koester geen wrok tegen hen,’ al zou dat ook een goede raad zijn. Daarom geven veel moderne Engelse vertalingen de strekking zo weer:

Wees niet hard tegen hen.

11

Rekening houden met haar kwetsbaarheid

Een man moet zacht zijn, misschien zachter tegenover een vrouw dan hij van nature zou zijn, omdat zij kwetsbaarder is. Vrouwen vinden het niet prettig om zichzelf als kwetsbaarder te beschouwen, en ik zeg niet dat vrouwen niet sterk zijn. Vrouwen kunnen heel sterk zijn, maar emotioneel zijn ze ook kwetsbaarder dan mannen. Iedereen kan dat zien aan het feit dat als een man zijn vrouw beledigt, zij er twintig jaar later nog over begint. Als een man een andere man beledigt, zijn ze het tegen lunchtijd vergeten. Mannen hebben een dikke huid. Ze kunnen elkaar beledigen en de volgende dag weer beste vrienden zijn. Ik heb bijna nooit een man gekend voor wie dat niet gold. Er zijn vermoedelijk wel enkele mannen die in dit opzicht meer op vrouwen lijken. Maar mannen kunnen elkaar meestal beledigen of harde dingen tegen elkaar zeggen. Ze kunnen zelfs tegen elkaar vloeken en elkaar vervloeken wanneer ze boos zijn, en later diezelfde dag samen uitgaan en van elkaars gezelschap genieten alsof er nooit iets is gebeurd.

Bij vrouwen gaat het meestal niet zo. Als je hen pijn doet, blijft dat bij hen. Als je een man bent en je doet je vrouw pijn, kan ze er twintig jaar later nog over beginnen. Geloof me, ik weet het, want wanneer je pas getrouwd bent, doe je domme dingen. Je kent de ander nog niet goed genoeg om te weten welke dingen hem of haar pijn zullen doen. Tientallen jaren later in het huwelijk heb je geleerd die dingen niet meer te doen, dus doe je geen pijnlijke dingen meer. Als de vrouw dan boos wordt, moet ze iets ter sprake brengen wat je twintig jaar geleden hebt gedaan, maar dat zal ze doen. Ze herinnert het zich, en kennelijk voelt ze de pijn nog steeds. Zo verschillen vrouwen nu eenmaal van mannen, denk ik.

Petrus zegt in 1 Petrus 3:7:

Evenzo, mannen, woon met begrip met haar samen; geef de vrouw, als de zwakkere, haar eer; u bent immers ook mede-erfgenamen met haar van de genade van het leven; opdat uw gebeden niet verhinderd worden.

1 PETRUS 3:7

Wanneer hij over de vrouw spreekt als het zwakkere vat, kan het woord ‘zwak’ uiteraard op allerlei manieren worden opgevat, en hij legt niet uit wat hij ermee bedoelt. Sommige vrouwen kunnen heel zware lasten dragen, en vrouwen hebben sterke kanten die mannen niet hebben. Maar één gebied waarop vrouwen zwakker zijn, is dat ze over het algemeen emotioneel kwetsbaarder zijn. ‘Zwakker’ is in dit geval niet kleinerend bedoeld, want fijn porselein is breekbaarder dan een plastic hondenvoerbak. Maar porselein is waardevoller, ook al is het breekbaarder. Het is fijner. Iets wat fijner is, moet met meer zorg worden behandeld. Niet omdat het niet veel waard is, maar juist omdat het dat wel is. Wees daarom niet hard tegen hen. Petrus zegt dat je met begrip met haar moet omgaan en haar als het zwakkere vat eer moet bewijzen. De spreker legt dat hier uit als: breekbaarder en fijner.

Spreuken spreekt daar ook over, al is dat niet noodzakelijk in verband met mannen en vrouwen. In Spreuken 15:1 staat:

Een zacht antwoord keert woede af, maar een krenkend woord wekt toorn op.

SPREUKEN 15:1

Wanneer we bij het onderwerp boosheid komen, hebben we onderaan deze bladzijde over vrouwen en mannen een heel gedeelte over twist in huis.

12

Twist maakt het huis onleefbaar

Salomo heeft veel te zeggen over twist in het algemeen, zoals we in hoofdstuk 15, vers 1 zagen. Dat gaat over relaties in het algemeen, niet alleen over mannen en vrouwen. Maar hij heeft ook veel te zeggen over twist binnen het gezin. Die speelt zich meestal af tussen man en vrouw, hoewel het ook kinderen en ouders kunnen zijn die problemen met elkaar hebben.

In Spreuken 17:1 zei Salomo:

Beter een droog stuk brood met rust erbij, dan een huis vol geslachte dieren met onenigheid.

SPREUKEN 17:1

Twist in het huishouden, twist in het gezin, is ongeveer een van de ergste omstandigheden die mensen kunnen meemaken, denk ik. Het is iets anders als je in de gevangenis zit en wordt gemarteld. Dat zou natuurlijk behoorlijk erg zijn. Maar je verwacht tenminste niet dat je vervolgers je partners, je geliefden en je vrienden zijn. Dat verwacht je wel van je huwelijkspartner. Daarom ben je met diegene getrouwd. Je zocht een partner. Je zocht iemand die aan jouw kant staat, iemand die samen met jou tegenover al die vijanden van buitenaf staat.

Dus wanneer je die partner hebt en die vervolgens ruzie met je maakt, je beledigt en geen rekening met je houdt, of het nu de man of de vrouw is, dan denk je: 'Waar kan ik nu nog heen?' Gewoonlijk ga je naar huis om te ontkomen aan al het kwaad, de haat en de vijandigheid van de wereld daarbuiten. Je gaat naar huis, naar je gezin, waar je team is, waar je partnerschap is. Als je thuiskomt en daar twist aantreft, waar ga je dan nog heen? Naar de kroeg? Waar ga je heen? Ga je een lange wandeling maken of zoiets?

Je wilt naar huis kunnen gaan en daar rust hebben. Je wilt medeleven vinden. Je wilt naar huis gaan en iemand aantreffen die aan jouw kant staat. Want zodra je van huis gaat, krijg je te maken met al het kwaad dat een gevallen wereld je naar het hoofd

slingert: mensen die je geld proberen af te troggelen, mensen die je in het zakenleven proberen te overtreffen of je op de snelweg proberen in te halen. Mensen zijn voortdurend met elkaar aan het wedijveren en strijden. Dan ga je naar huis en wil je daar een toevluchtsoord hebben.

Wanneer je thuiskomt en daar twist is, heb je liever alleen een droog stukje brood en een rustige situatie thuis dan een feestmaal waarbij mensen de hele dag, of tijdens de hele maaltijd, ruzie maken over het eten, de tafel en andere kwesties. Een feestmaal biedt geen troost als het thuis onaangenaam is. Er zijn maar weinig dingen die een huis onaangenamer maken dan twist.

13

Ruzie stoppen voordat ze escaleert

In hoofdstuk 17, vers 14 zegt hij:

Het begin van een ruzie is alsof iemand water de vrije loop geeft.
Stop daarom de onenigheid, voordat ze echt losbarst.

SPREUKEN 17:14

Zodra je begint te twisten, is het alsof je een dam doorbreekt. Als de dam eenmaal doorgebroken is, is het moeilijk om al het water weer bijeen te brengen. Het is niet zo moeilijk om het water achter de dam te houden wanneer de dam intact is en het water daar in het stuwmeer staat. Zodra er een scheur in de dam komt en het water begint te stromen, is het bijna onmogelijk om het weer bijeen te brengen. Je hebt een vloed losgelaten.

Toen ik een tiener was, las ik de Jerusalem Bible, en ik herinner me dit vers. Daar werd het toegepast op gerechtelijke procedures, hoewel het vers gerechtelijke procedures niet specifiek noemt. In de Jerusalem Bible staat het zo:

Een rechtszaak beginnen is als een dam doorbreken. Stop daarom met ruziemaken voordat er echt ruzie ontstaat.

Er is duidelijk al onenigheid voordat er ruzie ontstaat. De New International Version zegt:

Laat de zaak rusten voordat er ruzie ontstaat.

De New American Standard zegt:

Laat de ruzie varen.

In Spreuken hoofdstuk 20, vers 3 staat:

Het strekt een man tot eer zich buiten onenigheid te houden,
maar iedere dwaas zal zich er juist in mengen.

SPREUKEN 20:3

Een van de vaardigheden die mensen thuis moeten leren, mannen en vrouwen, is allereerst dat ze het niet altijd met elkaar eens zullen zijn. Af en toe kom je mensen tegen die over bijna alles echt op één lijn lijken te zitten, maar dat is uiterst zeldzaam. Over het algemeen zul je trouwen met iemand die eigen opvattingen heeft, en die opvattingen zullen niet altijd dezelfde zijn als die van jou.

Er zullen momenten zijn waarop jij de ene mening uit en je huwelijkspartner de andere mening heeft. Hoe je daarmee omgaat, is in het gezin belangrijker dan hoe je omgaat met verschillen van mening in welke andere relatie dan ook. Want verschillen van mening kunnen de bron worden van ruzie en onenigheid.

In wezen zegt Salomo: ‘Doe het niet.’ Als je over een punt discussieert — en natuurlijk moet je dat aanvankelijk tot op zekere hoogte doen — moet je jouw standpunt duidelijk maken. De man ziet het op de ene manier en de vrouw ziet het op een andere manier. Ze moeten allebei hun punt naar voren brengen, hun argumenten geven en hun zaak uiteenzetten. Dat moet niet als ruziemaken worden beschouwd. Een punt bespreken op basis van de inhoudelijke argumenten van beide kanten is geen ruzie. Van ruziemaken is sprake wanneer het zover komt dat je besluit aan je standpunt vast te houden en alles wat de ander zegt te bestrijden, zelfs wanneer je geen geldige argumenten meer hebt. Je blijft gewoon heen en weer ruziën totdat je wint.

Het is eervol om het niet zover te laten komen. Stop gewoon. Stop met ruziemaken. Stop met twisten voordat de ruzie zelfs maar begint. Met andere woorden, je kunt onenigheid het beste in de kiem smoren in plaats van die proberen op te lossen nadat ze is geëscaleerd. Wanneer een ruzie eenmaal is geëscaleerd, zijn er gekwetste gevoelens. Die kunnen worden overwonnen. Er kan verzoening komen, maar dat is veel moeilijker dan het eenvoudigweg niet zover te laten komen.

14

Beslissen bij verschil van inzicht

Wees een vredestichter en iemand die zegt: ‘Goed, op dat punt geef ik je gelijk.’ Of, als ik dat niet kan, zeg ik gewoon: ‘Ik wil niet dat er onenigheid tussen ons is, dus ik zal deze beslissing toch moeten nemen. Ik ben er heel sterk van overtuigd dat dit het juiste is om te doen. Ik kan niet nalaten het te doen, want dan zou ik tegen mijn geweten ingaan. Maar dit is niet persoonlijk tegen jou gericht en ik negeer jouw bezwaren niet. Voor jou lijkt het misschien alsof ik dat wel doe, maar dat is niet zo.’

Er zijn manieren om het oneens te zijn en toch tot een beslissing te komen. Voor de man is het iets gemakkelijker, omdat hij degene is die deze beslissing kan nemen. De vrouw bevindt zich in een moeilijker positie als zij vindt dat haar man volkomen niet weet waar hij mee bezig is en volledig aan de kern voorbijgaat, terwijl zij zo duidelijk als maar kan inzien wat het juiste en godvruchtige is om te doen. Ze kan niet eenvoudig tegen hem zeggen: ‘Hoe dan ook, ik ga negeren wat jij zegt.’ Hij is het hoofd. Helaas moet ze ermee omgaan en op God vertrouwen. Ze moet erop vertrouwen dat God ervoor zal zorgen, omdat zij zich zal onderwerpen en God haar heeft opgedragen dat te doen.

Maar zelfs de man, die het recht heeft om te zeggen: ‘Goed, dit is de beslissing die we hierover gaan nemen,’ doet dat soms niet erg goed. Mannen blijven maar heen en weer ruziën en nemen nooit werkelijk de leiding. Om te beginnen zijn ze bang om iets te doen zonder de instemming van hun vrouw, dus moeten ze haar met argumenten zien te overtuigen. Er komt een moment waarop je eenvoudig moet ophouden met ruziemaken en moet zeggen: ‘Ik ga hierover een besluit nemen en de knoop doorhakken,’ in plaats van de ruzie maar te laten doorgaan en doorgaan.

Als beide partijen christen zijn en gewetensvol handelen, zal hopelijk geen van beiden een beslissing nemen die voor de ander moreel onaanvaardbaar is. Als dat wel gebeurt, moet zelfs de vrouw bezwaar maken en er niet in meegaan. Als zij denkt dat de beslissing van haar man moreel verkeerd is, moet de vrouw zeggen: ‘Als jij die weg wilt gaan, kun je dat doen, maar ik kan je daarin niet volgen, omdat ik niet iets kan doen wat moreel verkeerd is.’ Ze hoeft haar man niet in de zonde te volgen. Sterker nog, dat behoort ze niet te doen en kan ze niet doen.

Maar vaak bevindt de vrouw zich in een wat moeilijker positie, omdat wat de man voorstelt niet moreel verkeerd is, maar gewoon dom. Hij neemt eenvoudig geen wijze beslissing. Zij kan daar op morele gronden geen bezwaar tegen maken en zit vast in die situatie. Ik leef mee met zulke vrouwen. Vrouwen die dit moeten doen, moeten eenvoudig op God vertrouwen. Wij moeten allemaal voor bepaalde dingen op God vertrouwen, en dit is waarvoor een vrouw op God moet vertrouwen: ‘God, U hebt gezegd dat ik mij aan deze man moet onderwerpen, en ik vind hem niet erg wijs. Het lijkt erop dat deze keuze van hem ons rechtstreeks naar een ramp leidt, maar ik ga niet zondigen door de opstandige, twistzieke vrouw te zijn die vanwege deze kwestie onenigheid in het gezin brengt.’

15

Luisteren in plaats van doordiscussiëren

Mannen en vrouwen kunnen zich hier allebei schuldig aan maken, maar volwassen christenen behoren mensen te zijn die onderkennen: ‘Dit begint een ruzie te worden. Laten we het niet zover laten komen. Laten we ermee ophouden.’ Als de ene persoon iets volwassener is dan de andere, zal die zeggen: ‘Goed, laten we daar nu niet verder over discussiëren.’

Ik heb in mijn huwelijk gemerkt — al kwam ik daar te laat achter — dat wanneer mijn vrouw en ik in de eerste jaren van ons huwelijk van mening verschilden, we het punt helemaal uitdiscussieerden. Ik beschouwde dat niet als ruzie. Wanneer ik met iemand in debat ben, beschouw ik dat niet als ruzie, of dat nu in de uitzending is of op enig

ander moment. Iemand kan een opvatting hebben die tegengesteld is aan de mijne, en we kunnen heen en weer argumenteren. Ik heb dan niet het gevoel dat we ruziemaken. Ik heb het gevoel dat we een gesprek voeren.

Mijn vrouw leek aan het begin van ons huwelijk ook zo te zijn, maar later had ik niet door dat er bij haar iets veranderd was. Ze hield niet van discussiëren. Ze wilde... ik weet niet wat ze wilde. Ik was uit het oog verloren wat ze wilde. Ze veranderde. Maar tegen het einde van ons huwelijk merkte ik dat als zij en ik het oneens waren, het een slechte beslissing was om met haar in discussie te gaan, zelfs als ik wist dat ze ongelijk had. Er waren momenten waarop het heel duidelijk was dat ze niet juist dacht, en ik wist dat ze ongelijk had. Maar ik merkte dat als ik gewoon zei: 'Oké, laten we hier nu niet over praten. Ik zal nadenken over wat je hebt gezegd. Ik zal ervoor bidden. Geef me 24 uur of langer om er een nachtje over te slapen,' ze bijna iedere keer binnen 24 uur bij me terugkwam en zei: 'Ik heb daarover nagedacht. Ik ben daarover van gedachten veranderd.' In die gevallen werd het heel vreedzaam opgelost.

Ik bedacht hoe anders het had kunnen verlopen. Want als ik gewoon was blijven discussiëren totdat ik won, zou ik nooit winnen. Ik zou gewoon nooit winnen. We zouden alleen maar voortdurend twist hebben. Dus bij die gelegenheden waarop ik zei: 'Waarom zouden we dit nu niet gewoon laten rusten? Ik heb gehoord wat je te zeggen hebt. Morgen zal ik daar aandachtig over nadenken. Misschien kan ik hierover morgen een beslissing nemen. Dan kunnen we erop terugkomen,' maakte ik een einde aan de woordenwisseling voordat het echt ruzie werd. Zoals ik al zei, kwam ze in elk geval waarin dat gebeurde en dat ik me kan herinneren — en dat waren heel wat gevallen — binnen 24 uur terug en zei ze: 'Ik ben daar anders over gaan denken. Ik denk dat jij daarin gelijk had,' of iets dergelijks. Daardoor werd het nooit een probleem.

Het kan nog steeds een probleem blijven als je dat doet. Misschien worden jullie het nog steeds niet eens. Maar ik denk dat een vrouw tijdens een ruzie vaak vooral gekwetst is doordat ze het gevoel heeft dat er niet naar haar wordt geluisterd. Als de man duidelijk maakt: 'Ik hoor wat je zegt. Ik kan wel zien dat daar in zekere zin iets voor te zeggen valt. Ik zal daarover nadenken. Laat me er een nachtje over nadenken,'

en hij zich gedraagt op een manier waaruit blijkt dat hij haar niet gewoon negeert en wat ze te zeggen heeft terzijde schuift, maar erover nadenkt, dan voelt zij zich doorgaans wat meer gerust over de situatie.

16

De eer van het beëindigen van ruzie

Je kunt dus ophouden met ruziemaken. Je kunt een ruzie beëindigen voordat die begint, of zodra je merkt dat die begint. Als er een ruzie begint, wees dan de eerste die er een einde aan maakt. We zagen dat in hoofdstuk 20, vers 3:

Het siert een man als hij ophoudt met ruziemaken.

Soms moet de vrouw degene zijn die eervol handelt, omdat zij geen eerbare man heeft. Er zijn mannen die niet eerbaar genoeg zijn om op te houden met twisten, dus moet de vrouw degene met eer zijn. Zij moet de volwassene zijn.

Dat is beschamend, want een man hoort een geestelijk leider in zijn gezin te zijn. Hij hoort degene te zijn die beseft: 'Er komt iets slechts ons huis binnen. Er komt twist in onze relatie. Ik ga daar nu een einde aan maken. Ik ga deze ruzie stoppen.' Er zijn momenten waarop de man niet degene met wijsheid is en de vrouw wel, dus is het ook eervol voor een vrouw om op te houden met twisten.

Het is de moeite waard. Het is het zelfs waard om je standpunt op te geven, tenzij het om een morele kwestie gaat, om vrede in huis te hebben. Als een man altijd aan zijn vrouw toegeeft, alleen maar om de vrede te bewaren, dan is hij natuurlijk nogal slap. Dan geeft hij niet werkelijk leiding. Maar een man moet beseffen welke gevechten het waard zijn om te voeren en welke niet. Het ego van een man zal hem er vaak toe brengen elk gevecht te voeren, alleen omdat hij zich beledigd voelt dat zijn vrouw de voortreffelijke wijsheid van alles wat hij zegt niet inzielt en dat ze zich niet zonder meer achter hem schaaft omdat hij de man is. Ze zou moeten begrijpen dat hij meer weet dan zij en dat hij de verstandigste is. Maar daar raakt zijn ego bij betrokken.

Soms zal een man over elk punt blijven discussiëren tot hij buiten adem is. Ik wilde zeggen: totdat hij wint, maar vaak zal hij niet winnen. Ze zullen gewoon blijven discussiëren totdat een van hen in slaap valt. Iemand moet wijs genoeg zijn om te beseffen dat sommige dingen eenvoudigweg niet de moeite waard zijn om over te vechten. Het kunnen punten zijn waarvan ik er vrij zeker van ben dat ik gelijk heb en er vrij zeker van ben dat zij ongelijk heeft, maar wat staat hier werkelijk op het spel? Is wat er op het spel staat belangrijker dan de vrede in ons huis? Ik denk het niet. In de meeste gevallen is dat niet zo.

17

Twistzieke mensen en haat

Wat zijn de oorzaken van twist? De Bijbel noemt in Spreuken een aantal dingen die twist kunnen veroorzaken. Een daarvan is dat sommige mensen gewoon een twistzieke aard hebben. Sommige mensen willen gewoon vechten. Hoofdstuk 26, vers 21, zegt:

Zoals kolen zijn voor vurige kolen en hout is voor een vuur, zo doet een twistzieke man de onenigheid oplaaien.

SPREUKEN 26:21

Je brengt brandende kolen bij hout en het ligt in de aard van die kolen om het hout in brand te steken. Je zet een twistzieke man in een groep mensen en het ligt in zijn aard om twist aan te wakkeren. Hij zal twist veroorzaken omdat hij een twistziek mens is.

Gelukkig zijn er niet zoveel van zulke mensen als er zouden kunnen zijn. De meeste mensen zijn beschaafd genoeg om in de meeste situaties vrede te willen, al lijken ze binnen het huwelijk niet altijd even toegewijd aan vrede. Ik weet niet waarom. Ik denk dat de meeste mensen bereid zijn compromissen te sluiten op het werk, op school, met

de buren, enzovoort. Maar als het om hun leven thuis gaat, willen ze erop staan dat het op hun manier gaat. En ze zijn bereid de strijd aan te gaan met iedereen die hun positie lijkt te bedreigen. Er zijn mensen die gewoon geen vredestichters zijn. Jezus zei:

Zalig zijn de vredestichters, want zij zullen Gods kinderen genoemd worden.

MATTHEÛS 5:9

Waarom? Omdat God een vredestichter is, en kinderen op hun ouders lijken. Een vredestichter zal worden herkend als een zoon van God, omdat God een vredestichter is. Hij brengt verzoening. En toch zijn sommige mensen precies het tegenovergestelde. Ze veroorzaken ruzie. Ze zijn van nature twistziek.

In hoofdstuk 17, vers 19, staat:

Wie overtreding liefheeft, heeft ruzie lief, wie zijn deur verhoogt, zoekt ondergang.

SPREUKEN 17:19

Iemand die van overtreding houdt, houdt van ruzie. Er zijn mensen die werkelijk plezier lijken te beleven aan ruzie. Voor hen is het een sport om over ieder punt in discussie te gaan. Ze bewijzen graag dat alle anderen ongelijk hebben en dat zijzelf wijs en gevat zijn. Daarom willen ze een discussie uitlokken en ruzie zoeken wanneer ze maar kunnen, zelfs met mensen die er helemaal geen belangstelling voor hebben om met hen in discussie te gaan. Iemand die van ruzie houdt, iemand die twistziek is, geeft problemen. Zulke mensen geven problemen, en je wilt niet met zo iemand trouwen. Als je met zo iemand getrouwd bent, moet je er heel bedreven in worden ruzies af te wenden en ervoor te zorgen dat ze niet escaleren, want je huwelijkspartner zal proberen ze te laten ontstaan.

In hoofdstuk 10, vers 12, wordt nog iets genoemd wat ruzie veroorzaakt: haat. Iemand die van onenigheid houdt, hoeft niet per se iemand te zijn die haat. Maar iemand die haat, zal twistziek en onattent tegenover andere mensen zijn en ruzies beginnen. Hoofdstuk 10, vers 12, zegt:

Haat wekt twisten op, maar liefde bedekt alle overtredingen.

SPREUKEN 10:12

Als je iemand haat, zul je bij alles wat diegene doet iets aan te merken hebben. In veel gevallen zal die ander zich verdedigen. Dan ga je redetwisten, strijden en ruziemaken, en zal er vijandigheid ontstaan. Maar als je van iemand houdt, kun je zijn zonden bedekken. Je kunt weigeren aanstoot te nemen. Je kunt automatisch vergeven. Als je van iemand houdt, zul je zijn zonden willen bedekken. Dat zal je natuurlijke neiging zijn.

Er kunnen momenten zijn waarop je van iemand houdt en zijn zonde graag zou willen bedekken, maar toch beseft dat er iets is waarover je hem moet aanspreken. Liefdevol met hem omgaan vereist dan dat je hem terechtwijst. Maar wanneer je niet van iemand houdt, is ruziemaken met hem een sport en is het leuk. Strijd ontstaat uit haat, wanneer je iemand haat.

18

Trots als brandstof voor ruzie

Spreuken erkent ook dat trots bij bijna iedere ruzie een rol speelt. In hoofdstuk 13, vers 10, staat:

Overmoed geeft alleen maar ruzie, maar bij wie zich raad laten geven, is wijsheid.

SPREUKEN 13:10

De King James zegt:

Ruzie ontstaat alleen door trots.

Het is iets anders geformuleerd. Alleen de woordvolgorde verschilt, en in het Hebreeuws kan het op beide manieren worden geformuleerd. Het is alleen een kwestie van woordvolgorde. In de King James staat:

Ruzie ontstaat alleen door trots, en de New King James-vertaling zegt:

Trots leidt alleen maar tot ruzie.

Wat is het verschil? Als de woordvolgorde van de Engelse King James het juist weergeeft, zegt de tekst dat trots het enige is wat onenigheid veroorzaakt. Met andere woorden, er is nooit onenigheid waar geen trots is. Wanneer beide mensen voldoende nederig zijn, zullen er geen ruzies zijn.

Dat zou betekenen dat er nooit onenigheid zal ontstaan als er geen trots is.

De formulering in de New King James is iets anders:

Overmoed geeft alleen maar ruzie, maar bij wie zich raad laten geven, is wijsheid.

SPREUKEN 13:10

Dat betekent niet dat onenigheid altijd door trots wordt veroorzaakt, maar dat trots altijd onenigheid zal veroorzaken. Er kan ook onenigheid zijn die door andere dingen wordt veroorzaakt, maar trots zal altijd een van de dingen zijn die onenigheid veroorzaken.

Het punt hier is dat iedereen kan inzien, als je erover nadenkt, dat je veel minder zou redetwisten als je het minder belangrijk vond dat mensen erkennen dat jij gelijk hebt, als je minder bezorgd was om gezichtsverlies te voorkomen en als winnaar uit de strijd te komen. Vaak blijft een discussie doorgaan omdat niemand nederig genoeg is om de ander het laatste woord te gunnen. Als je goed kunt debatteren, kun je altijd wel iets bedenken als antwoord op het laatste argument van de ander. En die ander kan weer iets bedenken als antwoord op jouw laatste argument.

Als je ophoudt met redetwisten, als je de ruzie beëindigt, gun je de ander het laatste woord. Het lijkt dan alsof je niets meer weet te zeggen, terwijl je dat wel weet. Je weet dat je het kunt. Je weet dat je dat argument gewoon volledig onderuit kunt halen. Maar dan komt de ander weer met iets anders, en moet jij weer met iets anders komen. Zo blijven jullie gewoon heen en weer gaan.

Als je zegt: 'Als ik deze ruzie beëindig, zullen ze denken dat ze gewonnen hebben. Ze zullen denken dat ik geen argumenten meer heb. Ze zullen denken dat zij gelijk hadden en ik ongelijk. Maar ik weet dat ik gelijk heb en ik weet dat ik dat argument zou kunnen beantwoorden. Maar dat is niet erg. Ik laat ze dat maar over mij denken. Laat ze maar denken dat ik verloren heb. Dat is niet erg. Ik hoef mijn trots hier niet bij te betrekken, mijn ego hier niet bij te betrekken. Ik hoef niet de winnaar te zijn.'

Twist wordt dus gevoed en veroorzaakt door trots. In Spreuken 28 vers 25 staat:

Wie trots van hart is, stookt twist, maar wie op de HEERE vertrouwt, wordt verzadigd.

SPREUKEN 28:25

Wie trots van hart is, stookt twist. Dus een twistziek mens, een haatdragend mens en een trots mens zullen allemaal twist veroorzaken. In een huwelijk kun je eenvoudigweg geen twistziek karakter hebben. Je kunt geen haat koesteren. Je kunt niet trots zijn. Je moet nederig zijn. Je moet een vredestichter zijn. Je moet iemand zijn die van vrede houdt.

19

Leven met iemand die vrede haat

Er is die prachtige psalm, Psalm 120. In de Engelse versnummering staat in vers 5 tot en met 7, oftewel vers 6 tot en met 8 in de hier gebruikte Nederlandse nummering:

Wee mij, dat ik als vreemdeling in Mesech verblijf en woon bij de tenten van Kedar. Mijn ziel heeft lang gewoond bij hen die de vrede haten. Ik ben vreedzaam, maar als ik spreek, voeren zij oorlog.

PSALMEN 120:6-8

Ben je ooit samen geweest met iemand die vrede gewoon haat, een twistziek mens die twist stookt? Jij wilt gewoon goed met diegene kunnen omgaan, maar diegene wil gewoon niet goed met jou omgaan. Die wil vechten. De psalmist ervaart dat. Hij zegt:

Ik heb te lang tussen mensen gewoond die vrede haten. Ik wil vrede, maar telkens als ik iets zeg, willen zij oorlog voeren.

Ik heb die ervaring met veel mensen in mijn leven gehad. Mensen tegen wie ik niets heb, maar die om de een of andere reden iets tegen mij hebben. Iedere keer dat ik met hen spreek, probeer ik mij verzoenend uit te drukken. Ik probeer verzoening met hen te zoeken en zorg ervoor dat ik op eieren loop, om maar niets te doen wat hen schade berokkent. Maar zij willen gewoon alles aangrijpen wat ze maar kunnen en er oorlog over voeren. Dat is een vleselijk mens. En als iemand die eigenschap meeneemt in het huwelijk, zal zijn huwelijk ellendig zijn.

Veel getrouwde mensen zouden kunnen zeggen:

Ik heb te lang gewoond bij iemand die vrede haat.

Maar je kunt niet weggaan alleen omdat die ander de vrede haat, dus je hebt genade nodig. Je hebt veel genade nodig. Soms heb je het gevoel dat je te lang met iemand hebt samengeleefd die de vrede haat. Maar je zult langer met diegene moeten samenleven, want je kunt niet zomaar weggaan.

Dat geldt niet alleen in een huwelijk. Misschien ben je een kind dat bij een ouder in huis woont, of een volwassen kind dat voor een bejaarde ouder zorgt. Soms is dat een situatie waarin het moeilijk is de vrede te bewaren. Een bejaarde ouder kan namelijk soms heel overheersend en heel verbitterd zijn, en soms enigszins dement. Het lijkt gewoon alsof alles hem of haar van streek maakt. Het speelt niet alleen tussen man en vrouw, maar het is zeker ernstig wanneer het tussen echtgenoten speelt. Wanneer er twist en onenigheid is, is dat verschrikkelijk. Het is ook slecht voor kinderen.

20

Drift en zelfbeheersing

Iets anders wat twist veroorzaakt, is dat iemand een kort lontje heeft en snel boos wordt. In hoofdstuk 15 vers 18 staat:

Een driftig man veroorzaakt ruzie, maar een geduldige stilt onenigheid.

SPREUKEN 15:18

— dat wil zeggen, hij heeft een langer lontje —

Iemand die zijn geest kan beheersen, zoals we eerder hebben gezien, kan veel twist vermijden. Niet snel boos worden is in Spreuken hetzelfde als je geest beheersen. Als je je eigen geest kunt beheersen en niet snel boos wordt, kun je veel twist vermijden die zou ontstaan als je jezelf sneller boos liet worden. Als je onmiddellijk boos reageert, krijg je meestal een boze reactie terug, en dan escaleert het.

Zelfs als iemand boos op je is, staat er in vers 1 van dit hoofdstuk:

Een zacht antwoord keert woede af, maar een krenkend woord wekt toorn op.

SPREUKEN 15:1

Als je niet snel boos wordt, kan het zijn dat diegene je uiteindelijk toch boos weet te krijgen. Maar als je niet snel boos wordt, kun je soms voorkomen dat een situatie uit de hand loopt.

Soms zijn mensen er gewoon niet in geïnteresseerd om explosieve voorvallen af te wenden, of ze hebben niet in de gaten wat er gebeurt. Ze letten niet op. Ze merken niet wat er aan de hand is. Dan wordt de situatie explosief en weten ze niet waarom, omdat ze niet opletten. Ze werden te snel boos.

In hoofdstuk 29 vers 22 staat:

Een toornig man verwekt ruzie, een driftige maakt de overtredingen talrijk.

SPREUKEN 29:22

Opnieuw: een boos mens.

Iemand die een kort lontje heeft en een boos mens is, zal veel twist in zijn leven hebben.

21

Hoe buitenstaanders ruzie aanwakkeren

Nog iets waarop ik wil wijzen, is dat invloed van buitenaf ook twist veroorzaakt. Geen van beide huwelijkspartners is bijzonder twistziek, haatdragend, trots of uit op ruzie, maar de invloed van buitenstaanders veroorzaakt twist. In hoofdstuk 16 vers 28 staat:

Een verderfelijke man brengt ruzie teweeg, en een lasteraar maakt scheiding tussen de beste vrienden.

SPREUKEN 16:28

Een fluisteraar is iemand die roddelt. Hier zijn twee mensen die beste vrienden zijn. Een derde partij fluistert en roddelt bij de een over de ander, en daardoor worden ze van elkaar gescheiden. Dwaze huwelijksconsulenten kunnen dit vaak doen. Ze kunnen

een echtpaar met problemen gaan begeleiden en de problemen erger maken.

Ik heb krankzinnige dingen gehoord. Het zijn huwelijksconsulenten, maar de man of de vrouw komt met een klacht over de huwelijkspartner en de huwelijksconsulent geeft diegene gewoon gelijk in die klacht. Ze spreken die persoon er nooit op aan dat hij iemand moet liefhebben die niet beminnelijk is, iemand moet vergeven die aanstoot geeft, of wat het ook is. Ze pamperen die persoon alleen maar en moedigen hem aan om boos te zijn op zijn huwelijkspartner door te zeggen: „O ja, dat was echt verkeerd. Dat was echt heel erg. Wat zei je huwelijkspartner? Dat is heel onnadenkend van hem of haar.”

Ik heb het niet alleen over professionele huwelijkstherapeuten. Vaak hebben christenen vrienden met huwelijksproblemen. De man of de vrouw komt naar hen toe, en die vriend gooit alleen maar meer olie op het vuur dat al brandt door partij te kiezen voor de vriend en tegen diens huwelijkspartner. Als iemand naar je toe komt die problemen heeft in zijn huwelijk, mag je best meeleven als zijn huwelijkspartner vreselijk is en hij het moeilijk heeft. Je mag best meeleven, maar je kunt niet steeds maar blijven bevestigen dat zijn huwelijkspartner slecht is. Dat weet hij al. Wat je moet doen, is hem leren hoe hij vergevingsgezind kan zijn, hoe hij geduldig kan zijn en hoe hij genade kan tonen, enzovoort. Vaak maakt de inbreng van buitenstaanders de ruzie juist erger. Ik heb dat meer dan eens met eigen ogen gezien.

In hoofdstuk 26, vers 20, zegt Salomo:

Als er geen hout meer is, dooft een vuur, en als er geen lasteraar is, houdt een ruzie op.

SPREUKEN 26:20

Een praatjesdrager is een roddelaar. Een praatjesdrager is iemand die zijn neus steekt in een situatie die hem niets aangaat, en die ruzie veroorzaakt door negatieve dingen te vertellen over iemand die niet aanwezig is. Daardoor gaan de mensen die het horen slecht over die persoon denken.

22

Roddels weigeren en niet meedoen

Ik kan me deze gebeurtenis eerlijk gezegd niet herinneren, maar mijn vriend Jim Soderberg zegt dat één ding diepe indruk op hem maakte toen hij mij voor het eerst ontmoette. Een aantal van ons — hij en ik en, volgens mij, nog twee andere mannen — zat in een koffiebar. Een van de mannen begon te praten over iemand die er niet bij was, een man die Steve Norman heette. Ik kende Steve Norman niet goed, maar ik kende hem wel. Hij was een broeder. Hij leidde een bediening in de stad, en deze man aan tafel had ruzie of een probleem met Steve Norman. Hij begon ons te vertellen over een gesprek dat ze hadden gehad, waarin Steve Norman naar verluidt iets had gezegd waar deze man boos over was.

Hoewel ik me dit niet herinner, heeft Jim me verteld dat ik het woord nam en zei: ‘Neem me niet kwalijk. Voordat je verdergaat, wil ik je alleen laten weten dat ik Steve Norman als een vriend van mij beschouw. Hij is hier niet om zichzelf te verdedigen, dus ik hoor liever niet wat je over hem te zeggen hebt.’

Dat doe ik niet altijd. Het was goed om dat te doen, maar ik kan me niet herinneren dat ik het gedaan heb. Ik ben blij dat ik het gedaan heb, want ik doe dat niet altijd. Soms luister ik in plaats daarvan naar roddels. Maar mijn vriend Jim zei dat dit diepe indruk op hem had gemaakt wat betreft de manier waarop je met zulke situaties moet omgaan.

Een situatie waarin ik niet het juiste deed, ging over een andere Norman, Larry Norman. Larry Norman was een omstreden christelijke musicus. Hij was christen en musicus, maar er waren omstreden dingen in zijn leven, en sommige mensen vonden hem werelds, enzovoort. Een paar vrienden en ik gingen eens naar een concert van hem. Later kende ik Larry Norman, maar dit was toen ik hem nog niet kende. Sommige dingen die hij op het podium deed, vond ik nogal werelds of zoiets.

Na het concert zat een groep van ons in de woonkamer. We waren op bezoek en praatten over hem. De meesten van ons zeiden dingen die nogal kritisch waren over zijn optreden en over hemzelf, enzovoort. Een van de meisjes, die lange tijd stil had

zitten luisteren, nam het woord en zei: ‘Tjonge, ik vraag me af hoe jullie over mij praten wanneer ik er niet bij ben.’

Daardoor ging ik mijn schuld echt inzien, want ik besepte dat ik op een negatieve manier sprak over iemand die er niet bij was. Ik zou liever niet hebben dat iemand negatief over mij praat wanneer ik er niet bij ben. Ik vind het niet erg als mensen negatief over mij praten wanneer ik erbij ben en erop kan antwoorden, maar roddel is iets kwaads.

23

De praatjesdrager het zwijgen opleggen

Mijn vriend Danny Lehman sprak over de kunst om de staart van de praatjesdrager af te kappen. De praatjesdrager is de roddelaar in Spreuken, en hij zei dat je moet leren hoe je de staart van de praatjesdrager afkapt. Dat zou zoiets zijn als zeggen: ‘Neem me niet kwalijk, die persoon is hier nu niet om zichzelf te verdedigen. Laten we hem daarom niet bespreken totdat hij erbij is.’ Wat voor nut heeft het om hem achter zijn rug te bekritisieren? Het zal zijn gedrag niet verbeteren.

Wat onderkend moet worden, is dat mensen van buiten een relatie vaak over iemand anders spreken — over de man of over de vrouw die er niet bij is — en dat roddelaars en fluisteraars ruzie aanwakkeren. Er kan een beetje ruzie zijn tussen het echtpaar, maar vervolgens wordt die door een praatjesdrager werkelijk opgestookt als een vuur. Waar geen hout is, gaat het vuur uit. Waar geen praatjesdrager is, houdt de ruzie op.

Een vuur zal vanzelf uitbranden als je er niet steeds brandstof op gooit. Het brandt een tijdje, maar het verbruikt de brandstof en dan is het voorbij. Maar waar een praatjesdrager is, blijft die brandstof op het vuur gooien. Zo iemand blijft de ruzie aanwakkeren — een ruzie die anders waarschijnlijk vrij snel voorbij zou zijn gegaan.

Niet al deze uitspraken over ruzie hebben te maken met het huwelijksleven, maar Salomo weet heel goed dat ruzie in huis de ergste soort ruzie is. Daarom is het de moeite waard om in dit verband te kijken naar wat hij over ruzie in het algemeen zegt.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Spreuken 6:34
- Jeremia 30:22
- 2 Korinthe 11:2-3
- Spreuken 31:11
- Jeremia 17:5
- Spreuken 7:19
- Spreuken 5:15-16
- Spreuken 5:17-21
- 1 Korinthe 7:3-5
- Spreuken 31:28-29
- Mattheüs 6:3
- Spreuken 15:1
- Kolossenzen 3:19
- 1 Petrus 3:7
- Spreuken 17:1
- Spreuken 17:14
- Spreuken 20:3
- Spreuken 26:21
- Mattheüs 5:9
- Spreuken 17:19
- Spreuken 10:12
- Spreuken 13:10
- Spreuken 28:25
- Psalmen 120:6-8
- Spreuken 15:18
- Spreuken 29:22
- Spreuken 16:28
- Spreuken 26:20

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.